

LITERATURA

Interessant raresa literària

Flavia Company

EL PARTIT PRES DE LES COSES / EL SABÓ

Francis Ponge
Traduccions:
Joaquim Sala-Sanahuja
/ Ramon Girbau
Días Contados
108 / 119 pàgines
12 / 14 euros

De què serveixen les paraules? Quina relació tenen amb els objectes que designen? De quina manera l'ésser humà explica i entén el món que l'envolta?

Francis Ponge (Montpeller, 1899 - Bar-sur-Loup, Provença, 1988), assagista i poeta

fest *Raons per viure feliç*, de 1928-29, que, segons Ponge, és el títol que "s'hauria de poder donar a tots els poemes".

La pluja, les ostres, els arbres, els cigarrets, el pa o el foc són alguns dels temes que Ponge tracta en aquest volum, pretesament objectiu, sobre les coses que formen part de la vida. Prosa poètica, joc lingüístic, aproximació irònica als objectes —i per tant a un mateix, que els observa i els interpreta—. El partit pres de les coses és un artefacte verbal d'alta precisió. Dóna la sensació que Ponge tenia la capacitat de mirar la realitat amb una lupa d'augment

tre ells qui parlen de les coses, i no hi ha manera de sortir de l'home".

L'altre volum, *El sabó*, del 1947, en excel·lent traducció de Ramon Girbau, inclou també una de les famoses entrevistes de Sollers on s'expliquen també algunes de les claus de l'obra, entre les quals les raons per haver escollit el sabó com a objecte de composició. Per una banda, es tracta d'un element que va ser molt escàs (i enyorat) durant una llarga temporada (guerra i primera postguerra); de l'altra, és una paraula molt propera a "saber", i Ponge proposa el següent: "Vet aquí doncs, benvolgut lector, per a la teva neteja intel·lectual (si ets dels meus, en tens a vegades una necessitat imperiosa), heus aquí un trosset de sabó de veritat". El llibre està format per diverses parts que creen i recreen el mateix tema, amb repeticions, jocs de paraules, auto-referències i auto-rectificacions. Es tracta d'un recull de notes treballades per a la seva publicació, després d'haver estat pensades per a l'exposició oral. Hi trobem fins i tot una proposta teatral, deutora d'una carta en què Albert Camus —la carta es reproduïx dins el text— li comenta que la lectura de l'original d'*El sabó* no li ha resultat prou clara; Ponge decideix organitzar de nou la informació des del punt de vista d'un escenògraf.

Les característiques, en aquest cas, de la poesia prosaica o la prosa poètica de Ponge són les mateixes que trobem a *El partit pres de les coses*. L'aparent simplicitat dels plantejaments literaris de l'autor no són sinó la màscara d'una concepció total sobre el món i sobre el paper que el llenguatge pot exercir en ell o respecte d'ell.

Autor d'enorme influència en el desenvolupament de la literatura objectiva dels novel·listes francesos de la dècada dels 50 —entre els quals podriem destacar Alain Robbe-Grillet o Nathalie Sarraute— Ponge constitueix una interessant raresa literària que, sens dubte, agradarà als paladars acostumats a apreciar sabors inesperats. Apassionat de la paraula i de la seva força, no podem oblidar que, entre els seus supòsits artístics, hi havia un com aquest: "És més important que un objecte textual funcioni més que no pas que signifiqui".

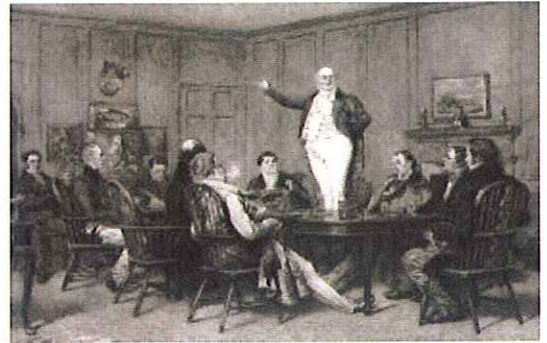
insòlit, un augment que no només afectés la grandària sinó també l'essència d'allò que es mira.

Ple d'observacions agudes sobre les coses i els fets de les

L'aparent simplicitat dels seus plantejaments és la màscara d'una concepció total del món

Ponge va influir en el desenvolupament de la literatura objectiva francesa dels cinquanta

coses, que remetien de manera inevitable a la condició humana, l'obra constitueix una completa fenomenologia que, com és natural, transcendeix la simple observació per convertir-se en reflexió contínua sobre el fet d'existir. Com diu Ponge a *Raons per viure feliç*, "No són les coses qui parlen entre elles sinó els homes en-

Il·lustració de Seymour per a *Pickwick Papers*.

MARGINALIA

Pickwick i la política

Jordi Llovet

A mitja tardor tindrem de bell nou l'avinentesa —baldament ho llegíssim solament als diaris en un país llunyà, bo i quedant estalvis d'espectacles massa vius i colpidors— de veure els dos grans partits polítics dels nostres encontorns adelerats, com és cosa comuna cada quatre anys, per veure qui s'emporta el peix al cove, dit en expressió més habitual: qui guanya les eleccions parlamentàries, posat que al parlament s'hi parli més que no s'hi crida.

Succeirà allò mateix que s'esdevé en un capítol tan famós com els altres de la celebrada traducció de Josep Carner d'*Els documents pòstums del club Pickwick*, de Dickens —versió que alguns critiquen perquè hi ha massa inventiva i escassa fidelitat, com si no es pogués dir, igualment, que en la feina de Carner hi ha tanta inventiva de llengua catalana com no es pugui servir més gran fidelitat en aquest món a una o altra llengua. El llibre encara el trobareu, si escau, a tota llibreria de patent.

És el capítol XIII, de títol llarg com feia Dickens, a la moda dels títols dels romanços del segle divuit: "Una mica de descripció d'Eatanswill; de l'estat dels partits que s'hi oposaven; i de l'elecció d'un membre que serviria al parlament aquell antic, lleial i patriòtic districte". Havent les coses no pas canviat substancialment entre el primer terç del dinovè i els nostres dies, tot en la lectura del capítol serà lliç de gran profit per a les ànimes despertes, aquelles que de tot s'ennoven i de tot en treuen experiència, però encara més dels llibres estampats: com si això que en diem tristament "la realitat" fos més aviat la narració esquifida dels fastos que presenta, quasi autònoma, la literatura, ella mateixa.

Passa amb els llogarrets com passa als països d'embalum, i per això aquestes paraules de Dickens, a la novel·la que comentem cada final del mes de Juli Cèsar, tenen una vigència *indesmentible* (vegeu el neologisme, com n'hi ha tanta a la prosa de Carner): "Sembla, doncs, que el poble d'Eatanswill, com el de moltes altres ciutats petites, es considerava de la més gran i poderosa importància, i que cada home

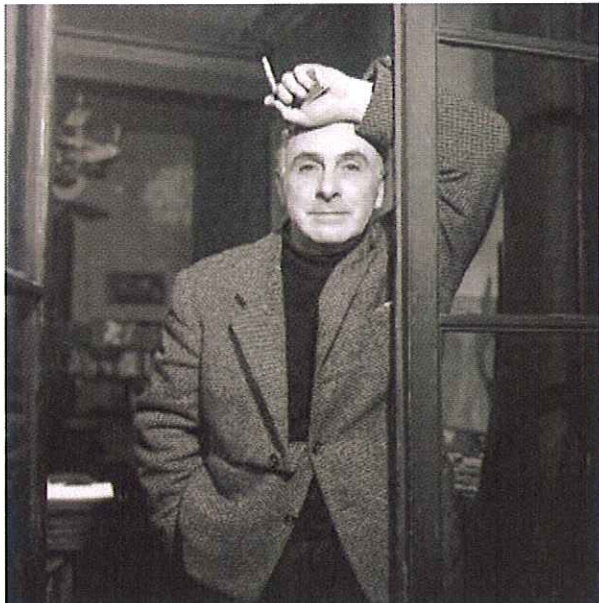
d'Eatanswill, conscient del pes que comportava el seu exemple, es sentia obligat a unir-se, en cos i ànima, a un dels dos grans partits que mig partien la ciutat: els Blaus i els Grocs. Bé doncs, ni els Blaus no perdien avinentesa d'oposar-se als Grocs, ni els Grocs d'oposar-se als Blaus, i la conseqüència era que sempre que Grocs i Blaus es trobaven en una pública reunió, a la casa de la vila, a la fira o al mercat, esclata-ven entre ells baralles i paraules".

Pickwick, rodanxó, i amb ell els altres tres de la colla, passen —com sempre, per amor de novetat— un dia d'eleccions en aquell lloc. A mig capítol un informador assabenta un dels candidats que, després del miting, hi haurà del cert "vint homes rentats a la porta del carrer, perquè els estreneu la mà, i sis criatures a braç perquè els doneu un copet a la clepsa... I pots ser, benvolgut senyor, si poguéssiu —no vull pas dir que sigui indispensable—, però si poguéssiu combinar de besar-ne un, es produiria una gran

"La política es fa avui de la mateixa manera que la pintava Dickens al seu 'Pickwick'"

impressió entre la multitud". No hi falta tampoc, atesa l'època ja plena de periodisme, un bon esment d'aquest poder: "*La Gasetta* advertí els lectors d'Eatanswill que els contemplava no solament Anglaterra, sinó tot el món civilitzat, i *L'Independent* demanava si els electors d'Eatanswill eren la gran gent que feia creure llur reputació, o bé instruments baixos i servils, igualment indignes del nom d'anglesos i de les benediccions de la llibertat". I acaba el consell amb un dicteri: "La premsa és un enginy molt poderós".

Hom s'admira que un jove de vint-i-quatre anys tingués una capacitat tan gran de resumir coses de tan alta, suposada, seriósitat, amb el punt d'ironia, més encara de facècia, de què van plenes les pàgines del llibre dickensian, i encara més els fulls de la traducció del nostre príncep de les lletres.

L'escriptor francès Francis Ponge.

—i fóra bo entendre aquestes dues etiquetes de manera única i indivisible, en el seu cas, amb interseccions contínues— fa de la seva obra una llarga resposta a aquestes qüestions, entre d'altres.

La novíssima editorial Días Contados ha tingut l'encert de fer-nos arribar dos dels principals textos d'aquest autor que va ser professor de l'Aliança Francesa entre els anys 1952 i 1965. Abans havia format part del moviment surrealista, que va abandonar a causa de les disputes entre els seus membres, i més tard del partit comunista, al qual també va renunciar un cop acabada la guerra (sobre aquest abandó en parla a *El sabó*).

El partit pres de les coses està datat l'any 1942. La traducció al català recupera la magnífica versió que Joaquim Sala-Sanahuja va fer per Edicions del Mall el 1987 i adjunta, a més a més, una de les set entrevistes que l'escriptor i editor Philippe Sollers va realitzar a Ponge el 1967 per parlar del mètode de composició de l'obra, i el mani-